

ZADATAK 1

I Spojite odgovarajući pojam i definiciju

a) Lična potrošnja	d) Teorija racionalnih očekivanja	g) Cena
b) Teorija vrednosti	e) I Gosenov zakon	h) Stagflacija
c) Upotrebna vrednost	f) Sejov zakon	i) Prometna vrednost

1. Korisnost stvari da zadovolji neku čovekovu potrebu.
2. Upotrebom svake dodatne jedinice proizvoda opada korisnost dobra.
3. Prema ovom zakonu ne može doći do opšte krize hiperprodukcije.
4. Potrošnja kojom se zadovoljavaju tekuće, egzistencijalne potrebe ljudi.
5. Istovremeno postojanje inflacije i nezaposlenosti.
6. Novčani izraz vrednosti.
7. Sistem učenja koje objašnjenje vrednosti robe zasniva na veličini koja objašnjava samu suštinu cene.
8. Sposobnost proizvoda da se razmenjuje za drugi proizvod.
9. Polazi od pretpostavke da se pojedinci i firme uvek ponašaju ekonomski racionalno.

III Dopunite:

1. Brži porast ponude od tražene robe dovodi do _____ cena.
2. Prema teoriji marginalne korisnosti veličina vrednosti se izjednačava sa _____.
3. Vrednost utrošenih sredstava za proizvodnju i vrednost radne snage su dve osnovne komponente vrednost robe. Ovo je zastupao _____ (ime i prezime) predstavnik _____ škole.
4. Vrednost radne snage se menja više faktora koji se mogu razvrstati u tri grupe: _____.
5. Međusobnim delovanjem, štednje i investicija objašnjava se nivo _____ i _____.
6. Adam Smit je predstavnik _____ i napisao je _____.
7. Teorije radne vrednosti i troškova proizvodnje polaze od _____, dok teorija marginalne korisnosti polazi od _____.
8. Predstavnici _____ naglašavaju potrebu podsticanja ponude čime se regulišu privredna kretanja i postižu antiinflacioni efekti.
9. Zakon izravnjanja nivoa granične korisnosti je _____ zakon.
10. Fokus kejnzijanske teorije je _____.
11. Zakon koji objašnjava da je radnik u kapitalizmu plaćen po vrednosti, a ipak stvara više vrednosti nego što iznosi vrednost njegove radne snage je _____.
12. Predstavnik _____ (škola i ime predstavnika) je u svom delu _____ nastojao da dokaže da beda i siromaštvo u društvu nisu posledica društvenog uređenja, već ljudske prirode koja se ogleda u težnji za neograničenim umnožavanjem preko raspoloživih namirnica.
13. Teorija vrednosti i to _____ vrednost računa kao zbir najamnine, profita i rente.
14. Danas u modernoj ekonomiji dominiraju četiri pristupa u analizi ekonomskih pitanja: _____

IV Tačno/Netačno

1. Četiri osnovne privrede su: tržišna, planska, mešovita i privreda u tranziciji.
2. Marginalna korisnost opada sa rastom količine dobara.
3. *New Deal* je mera vlade SAD, Italije, Nemačke i Japana koje su uspele da smanje zaposlenost. Ovo je ostvareno smanjivanjem državnih izdataka za regulisanje privrednih tokova. Ovim je ostvareno smanjenje zaposlenosti i potrošnje.
4. Teorija troškova proizvodnje je učenje koje vrednost proizvoda objašnjava količinom rada koji je prosečno utrošen za proizvodnju tog proizvoda.
5. Opšti elementi ekonomskog sistema su resursi, privredni subjekti, ekonomske aktivnosti i institucije.
6. Prema I Gosenovom zakonu vrednost robe se određuje prema prvoj jedinici upotrebe datog proizvoda.
7. Prema kejnzijanskoj teoriji investicije imaju presudan značaj za proizvodnju i zaposlenost. Glavni faktori od kojih zavisi investiciona delatnost su profiti i kamatne stope.
8. David Rikardo je dao zakon o zemljišnoj renti.
9. Vrednost robe je određena prema korisnosti i zavisi od njene upotrebne vrednosti. Ovo je na osnovu teorije marginalne korisnosti.
10. Ključni privredni subjekti su proizvodnja, raspodela, razmena i potrošnja.
11. Kejnzovo glavno delo je *Opšta teorija zaposlenosti, kamate i novca*.
12. Predstavnici nove škole klasične makroekonomije se zalažu za državnu intervenciju, dok su predstavnici Kejnzijanizma protivnici državne intervencije.
13. Stabilna ponuda novca je ta koja obezbeđuje makroekonomsku stabilnost. Ovo su zagovarali predstavnici ekonomije ponude.
14. Radnicima se plaća vrednost radne snage a kupuje njena upotrebna vrednost; kupuje se njena sposobnost da stvori više nego što se plaća.

V Odgovorite na pitanja

1. Objasnite monetarizam i navedite predstavnike.
2. Objasnite teoriju marginalne korisnosti i grafički je prikažite.
3. Objasnite Rikardovo viđenje teorije radne vrednosti.
4. Nacrtajte i objasnite Laferovu krivu.
5. Navedite i objasnite makroekonomske ciljeve i instrumente.
6. Nacrtajte i objasnite Keneovu prostu reprodukciju.

VI Dajte svoje mišljenje.

1. Vlada treba da obezbedi besplatno zdravstvo, obrazovanje i autoputeve. Da li se slažete sa ovom izjavom? Obrazložite Vaš odgovor.
2. Pojedinci koji štede propuštaju poentu života. Novac nije toliko važan da bi upravljao našim načinom života kojim živimo. Da li se slažete sa ovom izjavom? Obrazložite Vaš odgovor.

ZADATAK 2

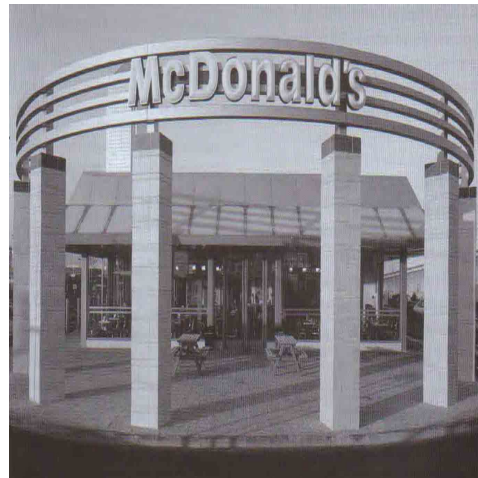
I Zaokružite tačan odgovor

1. Makroekonomija je grana ekonomije koja proučava:
 - a) formiranje cena
 - b) analizu troškova poslovanja
 - c) funkcionisanje privrede kao celine.
2. Merama fiskalne i monetarne politike i putem državne intervencija može se očuvati postojeći poredak. Ovo je osnovni predmet izučavanja:
 - a) Ekonomije ponude.
 - b) Kejnzijanske teorije.
 - c) Nove škole klasične makroekonomije.
3. Koja od navedenih tvrdnji je pozitivnog značaja:
 - a) Centralna banka bi trebala da smanji kamatne stope.
 - b) Ove godine inflacija bi trebala da bude ispod 10 %.
 - c) Niže poreske stope podstiču proizvodnju.
4. Načelo ekonomskog liberalizma „laissez faire, laissez passer“ je proklamovao:
 - a) Adam Smit, predstavnik klasične ekonomske analize
 - b) Žan Batista Sej, predstavnik klasične ekonomske analize
 - c) Robert Baro, predstavnik nove škole klasične makroekonomije

II Pogledajte slike i odgovorite na pitanja.

Slika 1

Slika 2

Pitanja.

1. Posmatrajući sliku 1 objasnite o kojoj teoriji je reč i koji zakon objašnjava situaciju? Prikažite grafički sliku, odnosno teoriju.
2. Upoređujući hamburgernicu i McDonald's, gde je prisutna veća podela rada? Obrazložite Vaš odgovor.
3. Ko je prvi analizirao podelu rada? Objasnite i navedite ime ekonomiste i školu kojoj pripada.
4. Šta je upotrebna vrednost, a šta vrednost hamburgera?
5. Navedite i objasnite vrste teorije vrednosti.
6. Objasnite prema različitim teorijama vrednosti vrednost hamburgera.

ZADATAK 3

PROIZVODNJA OBUĆE

Katarina Jovanović ima 30 radnika u svom preduzeću. Ona poseduje deo zemlje, poslovnu zgradu (fabriku) i 15 mašina. Katarina želi da zaradi što je moguće više odnosno da ostvari što veći profit (dobit). To je cilj njenog biznisa. Sada, ona koristi njene ograničene resurse da proizvodi šarene čizme.

Međutim, poslednji modni trend u Srbiji među mlađom populacijom su cipele pastelne boje. Katarina je primetila da joj prodaja njenih šarenih čizmica opada. To znači da se tržište za šarene čizme smanjuje. Tinejdžeri nisu više spremni da svoj novac troše na kupovinu šarenih čizmi, nego umesto toga će kupovati cipele pastelne boje. Drugim rečima, tržište cipela pastelne boje se proširuje.

Kako je profit počeo da opada, Katarina je shvatila da može više da zaradi proizvodnjom cipela i tako ona svoje ograničene resurse će upotrebiti za proizvodnju pastelnih cipela (umesto šarenih čizmi) kako bi zadovoljila želje tinejdžere, odnosno tražnju.

Katarina se sada susreće sa novim problemom. Postoje dva načina da se proizvode cipele. Prvi metod zahteva samo 20 radnika od njenih 30 i 10 od 15 mašina. Na taj način cena koštanja para cipeli će biti 600 dinara. Drugi metod zahteva 30 radnika ali samo 7 mašina, i tada bi cena izrade para cipela bila 1000 dinara. Katarina odlučuje da koristi prvi metod, jeftiniji metod zato što ona želi da ostvari što veći mogući profit prodajom njenih cipela.

Posle kraćeg vremena, Katarinin profit se drastično poveća i mnogo je veći nego što je bio profit od prodaje čizmica. Tinejdžeri koji mogu sebi da priušte da kupe pastelne cipele mogu zadovoljiti svoje želje.

Pitanja:

U tržišnoj privredi postoji hiljade preduzeća koja se ponašaju kao Katarinino preduzeće.

1. Šta je osnovni cilj proizvodnje dobara i usluga u tržišnoj ekonomiji?
2. Kako preduzeća u tržišnom privređivanju odlučuju **šta** da proizvode?
(Nagoveštaj: Zašto je Katarina odlučila da proizvodi cipele umesto čizmica?)
3. U tržišnoj ekonomiji kako preduzeća odlučuju **kako** da proizvode dobra i usluge?
4. Kada su robe i usluge proizvedeni **za koga** su one?
(Nagoveštaj: Koji tinejdžeri ne mogu zadovoljiti svoju želju za cipelama?)

ZADATAK 4

BRODOLOM

Zamislite da ste deo posade teretnog broda. Posle nekoliko nedelja na moru desila se velika oluja. Brod se nasukao na pusto ostrvo. Preživeli ste i uspeali ste da spasite nešto malo tovara sa broda, ali većina stvari je izgubljena u nevremenu.

Sledeće dana, dan posle oluje, procenili ste vaše raspoložive resurse. Shvatili ste da sa olupina broda možete koristiti metal i drvo, a kao značajan izvor hrane videli ste prirodnu vegetaciju nenaseljenog ostrva.

U vašoj grupi prodiskutujte i odgovorite na sledeća pitanja:

1. Koji je osnovni ekonomski problem sa kojim se suočava vaša grupa preživelih?
2. Koji je najbolji način da se koriste raspoloživi resursi?

Napišite kako će vaša grupa prevazići probleme sa kojima se susrela.

U tabeli ispod napišite vaša rešenja u svaku kolonu.

<i>Šta proizvoditi?</i>	<i>Kako proizvoditi?</i>	<i>Za koga proizvoditi?</i>
Sagraditi sklonište	Svi pomažu koristeći veliko lišće palme	Svi dele sklonište

3. Posle određenog perioda razvili ste ekonomiju. Da li će vaša privreda biti tržišna, planska ili mešovita? Obrazložite Vaš odgovor.
4. Ukoliko ste zastupnici kejnzijanske škole. Na koji problem ćete se orijentisati i koju ekonomsku politiku, tj. instrument ćete koristiti? Ukoliko ste zastupnici monetarizma šta će biti u vašem fokusu? Obrazložite vaše odgovore.